PIERRE LAUFFER

René de Rooy en Pierre Lauffer:

Van Nederlands naar Papiaments

MARCEL DE BRUIN, pseudoniem van René A. de Rooy 1917-1974), is van geboorte Surinamer, maar heeft jarenlang op de Antillen gewoond. Hij debuteert in DE STOEP en publiceert daarna in Simadán (hij is mede-redacteur) en in de Surinaamse tijdschriften Tongoni en Moetete. Hij schrijft in het Nederlands, Papiaments en Spaans. Het verhaal 'De edelstenen van oom Brink' werd in het Engels vertaald opgenomen in de anthologie From the green Antilles. Zijn veelzijdige werkzaamheid wil ik hier verder niet aan de orde stellen; ik wil me beperken tot een karakteristiek van de poezie die hij aan DE STOEP heeft bijgedragen: in totaal dertien gedichten in de jaren 1940-1949.

De Stoep medewerkers

Vandaag de laatste aflevering uit een serie van drie over het tijdschrift De Stoep dat van september 1940 tot mei 1951 is verschenen.

Van een aantal schrijvers is het werk dat ze in DE STOEP publiceerden vrij gemakkelijk toegankelijk doordat het herdrukt werd:
Oda Blinder: Brieven van een Curacaose blinde en andere gedichten; daarnaast Incognito.
Charles Corsen: Verzamelde Gedichten.
Tip Marugg: Afschuw van licht.
Luc Tournier: Geen droom, maar eeuwige verte.
Van anderen is dat niet het geval, terwijl hun bijdragen zeker de moeite van het (her)lezen waard zijn. Daarom op deze pagina uit het grote aantal een keus van enkelen.

Het zijn romantische gedichten, waarin gesproken wordt over vriendschap, liefde, verdriet, vergetelheid, rust, enz. Ze getuigen van een verlangen dat onvervuld blijft, van de mens die een zwerver is. Tranen, angst, wanhoop, nood en dood zijn herhaaldelijk voorkomende woorden. Soms is er een sociaal of godsdienstig gevoel. Na zo'n eerste, vluchtige inventarisatie is het al wel duidelijk dat Marcel de Bruin schrijft vanuit de romantische traditie van zijn tijd. Alleen in het gedicht 'Recruut' is er een fellere toon.

Het valt me moeilijk een representatief voorbeeld te geven, omdat alle gedichten van een vergelijkbaar niveau zijn; voor mij is het niet zo dat enkele eruit springen als veel beter of slechter. Daarom neem ik willekeurig een gedicht uit de middenperiode, november 1944:

HET LANDHUIS (CAS ABAU)

Heb ik hier lang geleden niet gewoond
Toen alles nog niet zo vervallen was.
Rondom het huis tierde geen woekrend gras
Of heb ik alles maar gedroomd?

Ik weet nog hoe de jongens op hun forse paarden
Over de velden renden, het zonlicht tegemoet
En hoe ze vruchten in de oogst vergaarden
Bij hun terugkeer schalde luid hun groet.

En als de heuvels bruinden in het avondrood
De schemer had zich reeds genesteld in de dalen -
-Braken-

Braken bij 't zwakke lamplicht wij het brood
En de oude neger deed ons boeiende verhalen.
Vleermuizen fladderen nu weg onder 't gebint
Vergeten in een kast wat porceleinen borden
Het huis biedt nog een laatste weerstand aan de wind
Wat vroeger was zal niet meer kunnen worden.

De inhoud is traditioneel-romantisch: verval, herinnering, schemer, de natuur, enz., met de conclusie: "Wat vroeger was zal niet meer kunnen worden." De strofenbouw is regelmatig. De Bruin geeft ook in zijn andere

RENE DE ROOY: ONVERVULD VERLANGEN

gedichten de voorkeur aan de kwatrijn, twee keer schrijft hij zelfs een sonnet. Het metrum is regelmatig jambisch en het rijm is keurig verzorgd. Het taalgebruik is aan de plechtstatige kant met 'tierde geen woekrend gras', vruchten vergaarden', 'de schemer had zich reeds genesteld', 'schalde hun groet', enz. Traditioneel van stijl is ook een retorische vraag als in de eerste strofe. Ook de vorm is dus volkomen volgens de literaire traditie.

Dit gedicht is qua vorm en

PIERRE LAUFFER: ROMANTISCHE THEMAS

inhoud representatief voor de rest van de bijdragen. Wanneer de STOEP-poezie experimenteel genoemd wordt, dan blijkt hier wel dat dat niet voor alle bijdragen geldt. Nu is experimenteel zeker niet synoniem met goed, en ook traditionele poezie kan goede poezie zijn. De gedichten van Marcel de Bruin zijn niet schokkend niet verrassend van originaliteit, maar hij weet traditionele thema's in een traditionele stijl te verwoorden. Duidelijkheidshalve wil ik er nog een keer op wijzen dat met deze waardering alleen iets gezegd is over de Stoep bijdragen, niet over de dichter René de Rooy en nog minder over hem als schrijver in het algemeen, omdat het zwaartepunt van zijn Antilliaanse werk ligt in het Papiaments.

PIERRE LAUFFER

Dit laatste geldt ook voor Pierre Lauffer, en nog in veel sterkere mate. Omdat hij zes keer heeft bijgedragen aan DE STOEP, wil ik van hem toch een gedicht citeren, om daarmee een indruk te geven van zijn (spaarzame) Nederlandstalige werk. Hij schrijft over een bedelaar, een zeeman aan de wal, liefde en dood. Dit zijn romantische thema's: het latere werk gaat veel sterker in expressionistische richting en is moderner van vorm dan dat van Marcel de Bruin. Als Simadáns eerste nummer verschijnt in janauri 1950 schrijven geen van beiden Nederlandstalige Antilliaanse poezie meer, maar houden ze zich uitsluitend met het Papiaments bezig. Ik citeer de laatste Stoep-bijdrage van januari 1948:

Mineur Lilac

Te moeten sterven
Met een stotende gil:
Ik heb stil
Gebeden.
Als het zonde
Was
Mijn hart te delen,
Laat de wonde
Etteren
In mijn doodstrijd.

RENE DE ROOY